

Asia: VN/17850/2022

Lausuntopyyntö Ikäohjelmaa koskevasta valtioneuvoston periaatepäätöksestä

Osio 1: Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät tavat toteuttaa ikääntymiseen varautumista? Ota kantaa asteikolla samaa mieltä – jonkin verran samaa mieltä – jonkin verran eri mieltä – eri mieltä.

Vastuu ikääntymiseen varautumisesta on kunnilla ja hyvinvointialueilla

Jonkin verran samaa mieltä

Kolmannella sektorilla on merkittävä rooli ikääntymiseen varautumisessa

Samaa mieltä

Ihmisten omaa vastuuta ikääntymiseen varautumisessa tulee jatkossa kasvattaa

Samaa mieltä

Ikääntymiseen varautuminen edellyttää kansallisia poliittisia linjauksia ja päätöksentekoa

Samaa mieltä

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on tärkeää ikääntymiseen varautumisessa

Samaa mieltä

Teknologialla on keskeinen rooli ikääntymiseen varautumisessa

Samaa mieltä

Ikääntymiseen voidaan varautua hyödyntämällä väestön ikääntymisen mahdollisuuksia ja iäkkäiden omia voimavaroja

Samaa mieltä

Osio 2: Arvioi läpileikkaavien teemojen tarkoituksenmukaisuutta

Iäkkäiden henkilöiden osallisuuden, itsemääräämisoikeuden ja voimavarojen vahvistaminen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Iäkkäiden henkilöiden yksilöllisten ominaisuuksien ja tarpeiden sekä iäkkään väestön moninaisuuden parempi huomioiminen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Ikääntymiseen liittyviin asenteisiin vaikuttaminen ja sukupolvien välisten suhteiden syventäminen

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Kerättävän tiedon luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden parantaminen, toimintakäytänteiden vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen ja indikaattoreiden määrittely toiminnan laadun varmistamiseksi

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Väestön ikääntymiseen liittyvien mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen

Tarkoituksenmukaisuus on suuri

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti läpileikkaavia teemoja koskien

-

Osio 3: Arvioi vaikuttavuustavoitteisiin kytkeytyvien tarkempien tavoitteiden ja toimenpiteiden täsmennyksen tarvetta

Ikääntymiseen varautuminen aloitetaan keski-ikässä ja sitä jatketaan eläkkeelle siirryttäessä (sekä omana että yhteiskunnan toimintana)

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Erilaisilla ratkaisuilla ja joustoilla varmistetaan entistä pidemmät työurat ja ehkäistään ikäsyrrjintää työelämässä

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Ikäihmisten palveluissa työskentelevän henkilöstön osaamista, työ- ja toimintakykyä ja jaksamista sekä alan vetovoimaa on parannettu

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Työhyvinvoinnin kehittäminen on integroitu palvelutoiminnan ja hoidon laadun kehittämiseen sekä omavalvontaan ja sen vaikutuksista kerätään systemaattisesti tietoa organisaatioista ja kansallisesti tiedolla johtamisen tueksi

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Olemassa oleva lainsäädäntö ja lainsäädännön muutokset tukevat tavoitteiden saavuttamista ja kulkevat mukana huomioiden eri palvelut ikääntyneiden palveluissa

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Vahvistetaan esihenkilöiden ja työyhteisöjen osaamista ja ymmärrystä moninaisuuden huomioon ottamisesta ja johtamisesta valmentavan johtamisen keinoin, jonka myötä ikäihmisten palveluissa voidaan tehdä yhä useammin työtä yhteisöohjautuvasti.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kehitetään ja tutkitaan, miten työhyvinvoinnin kehittäminen parhaiten integroidaan palvelutoiminnan ja hoidon laadun kehittämiseen sekä toimintayksiköiden omavalvontaan, tavoitteena ikäihmisten palveluissa työskentelevien työkuormituksen pysyminen hallinnassa.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kerätään systemaattisesti tietoa työhyvinvoinnista organisaatioista ja kansallisesti tiedolla johtamisen tueksi

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Vastataan työelämän ja ikääntyvien työikäisten osaamistarpeisiin edistämällä jatkuvaa oppimista työpaikoilla ja vapaa-ajalla

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Ikäihmisten palveluissa tutkitaan ja kehitetään sekä otetaan käyttöön uudenlaisia toimintamalleja moniammatillisuuden lisäämiseen ja uramalleja ammatillisen osaamisen vahvistamiseen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Osallistetaan henkilöstöä toiminnan kehittämiseen ja levitetään parhaita käytäntöjä valtakunnallisesti

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Tehdään yhteistyötä poikkihallinnollisen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden -ohjelman sekä TYÖ2030 –ohjelman kanssa

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen: Ikääntyvien työikäisten työkyky on parantunut ja työurat ovat pidentyneet kokonaisuudesta:

Työvoiman saatavuus on usealla alalla heikentynyt ja vaikeassa tilanteessa esimerkiksi hoitajien työurien pidentäminen on erittäin tärkeä asia. Hoitotyö on fyysisesti ja henkisesti raskasta, minkä vuoksi on tärkeää löytää oikeasti vaikuttavia ja toimivia keinoja, joilla työuria voidaan pidentää ja esim. tules-sairauksia ehkäistä.

lääkäiden toimintakyky ja osallisuus ovat vahvistuneet siten, että aktiivisten, toimintakykyisten elinvuosien määrä on kasvanut

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Uudet toimintatavat tukevat ja motivoivat iäkästä väestöä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä kuten liikunnan, mielen hyvinvoinnin, kulttuurihyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisessä ja ravitsemuksen parantamisessa

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Panostamalla riskiväestöjen varhaiseen tunnistamiseen ja kohdentamalla heille ennaltaehkäiseviä toimia, on vähennetty toimintakyvyn laskua ja sairastavuutta, erityisesti muistisairauksia

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Iäkkäiden toimintakyvyn kehittäminen, suositukset ja toimenpiteet perustuvat näyttöön perustuvaan tietopohjaan

Alatavoite on hyvä tällaisenaan.

Iäkkäiden osallisuus ja itsemääräämisoikeus ovat vahvistuneet

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Jatketaan hyvien ja toimivien toimintamallien käyttöönottoa ja kehittämistä iäkkäiden toimintakyvyn tukemisessa, esimerkiksi elintapaohjauksen, liikunnan, ravitsemuksen, mielen hyvinvoinnin, kulttuurihyvinvoinnin ja kansalaistoiminnan alueilla

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Jatketaan arviointi-, toteuttamis- ja levittämismallien kehittämistä

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön toimivia käytänteitä hyvinvointialueiden ja kuntien toteuttamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) toiminnan ja kuntien muun toiminnan sekä kolmannen sektorin välisen yhdyspintatyön ja yhteistyön parantamiseksi

Toimenpide on hyvä sellaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön iäkkäiden henkilöiden osallisuutta parantavia toimintakäytänteitä palveluissa ja muussa toiminnassa

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Rakennetaan näyttöön perustuvaa tietopohjaa, jonka avulla saadaan luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa väestön ikääntymiseen varautumisessa ja taloudellisen kestävyuden varmistamisessa (esim. RAI – mittariston laajempi hyödyntäminen, laatuindikaattorit, Active Ageing Index (AAI)).

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen läkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään kokonaisuudesta:

Ikääntynyt ihminen ja hänen elämäntilanteensa tulee huomioida kokonaisuutena. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimissa onnistuminen ja ikääntyneiden aktiivinen elämä vaikuttavat merkittävästi ikääntyneiden elämänlaatuun ja sote-palveluiden tarpeeseen.

Julkinen sektori tunnistaa ja mahdollistaa vapaaehtoistoiminnan yhteiskuntaa ja vapaaehtoisia hyödyttävällä tavalla

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kunnat ja hyvinvointialueet vakiinnuttavat toimintaansa rakenteita, jotka edistävät ja aktivoivat paikallisen ja alueellisen tason vapaaehtoistoimintaa

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Julkinen sektori on selvittänyt erilaisia vaihtoehtoja, miten vapaaehtoistoimijoille voidaan tarjota tukea niiden hallinnollisissa asioissa

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on lisännyt ikääntyvien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Vapaaehtoistoiminta on edistänyt ikääntyvien terveyttä ja hyvinvointia

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Jatketaan vapaaehtoistoiminnan asemaa edistävien rakenteiden levittämistä kuntatasolla aiemmin toteutetun kehittämistyön pohjalta

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön valtakunnallinen ratkaisu kansalaistoimijoiden tukemiseksi niiden hallinnollisissa asioissa (mm. talousosaaminen, yhdistysten perustaminen ja rahoitushaut)

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Selvitetään, mallinnetaan ja jalkautetaan vapaaehtoistoimintaa koordinoivien tahojen toimintaan erilaisia vaihtoehtoja vapaaehtoistoimijoiden uudistumisen tukemiseksi

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Vapaaehtoistoiminnalla on vakiintunut asema ikääntyvässä yhteiskunnassa - kokonaisuudesta

Vapaaehtoistoiminnan kehittämisen toimenpiteet ja kunnan tarjoamat tukitoimet, kuten esim. tilat ja avustukset, olisi tärkeää kuvata kuntien hyvinvointisuunnitelmissa.

Teknologian hyödyntäminen ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hoidon ja huolenpidon tukena on lisääntynyt. Teknologiset ratkaisut sisältyvät luontevana osana ikääntyvän henkilön omasta hyvinvoinnista, terveydestä ja toimintakyvystä huolehtimiseen sekä palvelujärjestelmään.

-

lääkkäät pystyvät hyödyntämään itsenäistä arkea tukevaa teknologiaa oman hyvinvointinsa, terveytensä ja toimintakykynsä parantamiseksi.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Yhteiskunta tukee ikääntyneiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää itsenäistä suoriutumista tukevaa teknologiaa.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Teknologian hyödyntäminen on lisännyt ammattilaisten työhyvinvointia.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Asenteet teknologian käyttöön ovat myönteisiä. Ammatillaiset, ikäihmiset ja heidän omaisensa ovat mukana teknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Analytiikan ja tekoälyn käyttö suurten tietomassojen hyödyntämisessä on parantanut toiminnan kustannusvaikuttavuutta, laatua ja läpinäkyvyyttä. Tietojen käyttö on eettistä ja tietoturvasta ja –suojasta on huolehdittu.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

Suomi on ikäteknologian kehittämisen ja hyödyntämisen mallimaa ja kokemuksiamme sekä osaamistamme hyödynnetään laajasti maailmalla. Teknologian vienti on luonut hyvinvointia Suomeen esimerkiksi työpaikkoina, investointeina ja uusina ratkaisuin.

Alatavoite on hyvä sellaisenaan

- **Jatketaan teknologian hyödyntämistä aiemman kehittämistyön pohjalta, sisältöinä:**
  - Autetaan iäkkäitä löytämään ja hyödyntämään itselleen sopivia teknologioita, jotka tukevat itsenäistä kotona asumista, omasta hyvinvoinnista, terveydestä ja toimintakyvystä huolehtimista sekä omaehtoista sosiaalista kanssakäymistä.
  - Kehitetään teknologian hyödyntämismahdollisuuksia palvelujärjestelmässä
  - Kootaan erilaiset iäkkäiden palvelut yhteen toimivien alustaratkaisujen ja kokonaisarkkitehtuurien avulla sekä ratkaisuja yhteen sovittamalla. Arvioidaan mahdollisuudet sisällyttää kokoaville alustoille myös itse hankittua teknologiaa.
  - Hyödynnetään teknologian käytöstä kertyvää tietoa sekä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi että palvelujärjestelmässä
  - Kehitetään hankintaprosesseja siten, että hankittavien teknologisten ratkaisujen vaikuttavuus, potilasturvallisuus, käytettävyys ja sujuva käyttöönotto varmistetaan

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Otetaan käyttöön ikäteknologian kansallinen koordinaatiomalli:**
  - Kootaan ja jaetaan tietoa vaikuttavista toimintamalleista ja käytänteistä sekä tuetaan niiden kehittämistä, käyttöönottoa ja seuranta.
  - Arvioidaan ikäteknologiaratkaisujen vaikuttavuutta ja kustannushyötyjä sekä kootaan tieto Digi-HTA-menetelmällä arvioiduista ratkaisuista.
  - Edistetään myönteistä asennetta teknologian mahdollisuuksien hyödyntämiseen, jotta hyvät käytännöt saadaan leviämään.

- Ohjataan alueita ja organisoidaan vertaisoppimista sekä edistetään verkostomaista kansallista ja alueellista yhteistyötä eri toimijoiden kesken tukemaan teknologian käyttöönottoa laajasti eri alueilla
- Edistetään ikäteknologian toimintamallin kaupallisia ja kansainvälisiä mahdollisuuksia mm. selkiyttämällä koordinaatiota palvelujärjestelmän ja muun rahoituksen välillä.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Käyttäjälähtöisyyden edistäminen:**

- Varmistetaan ikääntyneille, omaisille ja ammattilaisille digituen ja jatkuvan teknologisen oppimisen keinoin valmiudet käyttää koko ajan kehittyvää teknologiaa
- Varmistetaan ikäteknologiaratkaisujen tietosuoja ja –turva sekä potilasturvallisuus ja kyberturvallisuus
- Huolehditaan yksityisyyden suojasta, eettisyydestä ja vastuullisuudesta
- Tuetaan ikäihmisten osallistumista käyttäjälähtöiseen tuotekehitykseen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Teknologia on lisännyt hyvinvointia kokonaisuudesta

-

Ihmiset ennakoivat ja varautuvat ikääntymisen haasteisiin asumisessaan

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Ikääntyneille soveltuvia esteettömiä ja muunneltavia asuntoja on kehitetty, korjattu ja rakennettu

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Asuinympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä on huomioitu ikääntyvien tarpeet, osallisuus ja teknologian hyödyntäminen

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Tuetaan ikääntyneiden asumisen ennakointia ja varautumista asumisen neuvontaa ja korjausneuvontaa lisäämällä

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden ikääntyneiden asumisen ja asumispalveluiden kehittämistä**
  - vanhuspalvelulain toteutuksen tuki ja osaamisen lisääminen asumisessa ja asumispalveluissa

- tuki kuntien ja hyvinvointialueiden kehittämishankkeisiin
- ikäystävällisten asuin ympäristöjen kehittäminen verkostoyhteistyön avulla
- hyvien käytäntöjen ja esimerkkien levittäminen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- Edistetään asuntokannan korjaamista ikäystävälliseksi

- o korjausavustusten saatavuuden turvaaminen ja avustusehtojen ajantasaisuuden tarkistaminen
- o asunnon korjaustarpeiden arviointimenetelmien kehittäminen ja levittäminen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- Kehitetään ja lisätään ikääntyneiden asumisratkaisuja

- o kaikille sopivan suunnittelun (Design for All) -periaatteen vahvistaminen asutosuunnittelussa
- o yhteisöllisen asumisen (shl) ja muun välimuotoisen asumisen kehittäminen ja toteuttaminen ARAn erityisryhmien asumisen investointiavustuksella
- o eri hallintamuotojen hyödyntäminen ikääntyneiden asumisessa.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Asuminen ja asuin ympäristöt ovat ikäystävällisiä kokonaisuudesta

Esteetön asuminen ja asuin ympäristö palvelevat kaikkia ikäryhmiä, eivät vain ikääntyneitä.

Iäkkäiden palveluja on uudistettu sisällöllisesti ja rakenteellisesti varmistaen iäkkäille heidän tarvitsemansa hyvinvointia, toimintakykyä ja terveyttä edistävä laadukas hoito ja huolenpito

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Asiakas- ja palveluohjauksessa sekä palveluissa on varmistettu palveluintegraatio, oikea-aikaiset, turvalliset ja tarpeen mukaiset palvelut ja kustannusvaikuttavien palvelujen järjestämisen. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä neuvontatyö on osa ohjausta.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kotiin annettavissa palveluissa on käytössä akuuttihoidon, kuntoutuksen ja omaishoidon toimintamallit, uusia teknologioita hyödynnetään, palvelut toimivat ympärivuorokauden ja toiminnanohjaus-järjestelmät tukevat johtamista ja henkilöstön joustavaa kohdentamista asiakkaiden palvelutarpeen mukaan.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kotona asuminen ja asuin ympäristöt ovat toimivia ja turvallisia sekä muuttuvat tarpeen mukaan ja lisäävät iäkkään osallistumismahdollisuuksia myös tulevaisuudessa.

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Ekologisesti kestävä käytännöt ovat osa palvelujärjestelmää

Alatavoite on hyvä tällaisenaan

Kehitetään edelleen asiakas- ja palveluohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä toimintakyvyn tukemisen näkökulmasta ja vastataan asiakkaan yksilöllisiin palvelutarpeisiin.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kehitetään edelleen omavalvontaa ja laatuindikaattoreita sekä juurrutetaan hyviä toimintakäytänteitä.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Tuetaan kotona-asumista kehittämällä ja ottamalla käyttöön integroituneita toimintamalleja, joissa teknologiat ovat osa palveluekosysteemiä.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Laatuindikaattorien, mittareiden ja laatutasojen edelleen kehittäminen

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Ekologinen kestävyysajattelu juurrutetaan palvelujen suunnitteluun ja käytäntöön niin, että taloudellinen ja aineellinen toiminta sopeutetaan luonnon kestävyysajatteluun

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalleja, jotka parantavat henkilöstön saatavuutta ja riittävyyttä iäkkäiden palveluissa.

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

- **Palvelujen riittävyyden ja henkilöstön saatavuuden parantamiseksi arvioidaan ainakin seuraavat toimenpiteet:**
  - **Kiertävien perhehoitajien lisääminen kotona asumisen tueksi**
  - **Perhehoidon lisääminen niiden asiakkaiden osalta, joille se on sopiva palvelumuoto**
  - **Hoiva-avustajia hyödyntäminen niiden asiakkaiden osalta, joiden palvelutarpeisiin heidän osaamisellaan voidaan vastata**
  - **Kansainvälisen rekrytoinnin hyvien käytäntöjen arvioiminen ja levittäminen**
  - **Sijaisjärjestelyjä koskeva kehittäminen**

Toimenpide on hyvä tällaisenaan

Voit halutessasi antaa avointa palautetta tiiviisti vaikuttavuustavoitteen Palvelut toteutetaan sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla kokonaisuudesta

-

Mikä tarkemmista tavoitteista ja toimenpiteistä on mielestäsi erityisen tärkeä vuoteen 2030 mennessä?

Ikääntyneiden oma aktiivisuus, osallisuus ja varautuminen.

Palveluohjauksen, monialaisen elintapaohjauksen saatavuus ja saavutettavuus.

Ikääntyneiden asuin- ja elinympäristöjen yhteisöllisyyden ja turvallisuuden kehittäminen.

Teknologian hyödyntäminen.

Osio 4: Mitä mahdollisuuksia väestön ikääntyminen tuo ja kuinka mahdollisuuksia voitaisi hyödyntää?

Hyvinvoivissa eläkeläisissä on paljon käyttämätöntä voimavaraa. Kun ikääntynyt toimii esimerkiksi vertaisohjaajana, siitä hyötyvät sekä osallistujat että ohjaaja. Useat ikääntyneet voivat haluta jatkaa työuriaan entistä pidempään ja työnteon joustavuutta kehittämällä voidaan tukea entistä pidempiä työuria,

Osio 5: Pohdi vielä lopuksi, mitkä olisivat iäkkäiden asioiden osalta tärkeimmät kehitettävät asiat hallituskauden 2027-2031 aikana?

Toimintakykyisenä ikääntyminen on erittäin tärkeä asia sekä yhteiskunnalle että yksilölle.

Osio 6: Mitä muita asioita haluaisit nostaa periaatepäätöksen kokonaisuudesta?

-

Lindegren Salla
Salon kaupunki - Salon kaupunginhallitus